

יז' בתמוז תש"ע
29 ביוני 2010
X10177

מדד " 100 " יצואני הסחורות המובילים בתעשייה הישראלית רבעון ראשון 2010

א. רקע כללי

מדד היצואנים המובילים בתעשייה בישראל נועד להוות חיישן ראשוני לזיהוי שינויים בייצוא הסחורות בישראל.

בניית המדד ומעקב אחר התפתחותו לאורך זמן נועדה לקדם שתי מטרות מרכזיות: **ראשית**, הספקת מידע רצוף, שוטף ועדכני על התפתחות הייצוא של היצואנים המובילים בישראל שנועדה לקדם שורה של נושאים כדלקמן: (א) להעמיק את ההבנה במשתנים הקובעים את התפתחות הייצוא ברמת החברות, אזורי סחר, סוגי סחורות והסכמי סחר בין המדינות. (ב) לסייע למשרד לגבש את מדיניותו ביחס לכווני הייצוא העדיפים בכלל והתמיכה בחברות המייצאות בפרט. (ג) לאתר חסמים ושינויים מתהווים במגמות ההתפתחות של ייצוא הסחורות של 100 היצואנים הגדולים.

שנית, לסייע למשרד בייזום ובבניית תוכניות וכלים להגברת הייצוא בקרב חברות מייצאות בהתבסס על הניסיון שנצבר לגבי היצואניות המובילות.

המדד הראשוני נבנה על בסיס קבצי נתוני הייצוא של 100 היצואנים המובילים בישראל המתבסס על דיווח של רישומי המכס משנת 2005.

היצואנים המובילים היו ברבעון הראשון של שנת 2010 כ-47% מכלל ייצוא הסחורות וכ-61.8% מכלל הייצוא התעשייתי ללא יהלומים.

המדד מלווה מדי רבעון את נתוני התפתחות הייצוא בחמישה התחומים הבאים:

- ✓ סך הייצוא - סך הייצוא של 100 היצואנים המובילים בכל רבעון.
- ✓ הייצוא לפי רמה טכנולוגית - טכנולוגיה עילית¹, טכנולוגיה מעורבת עילית², טכנולוגיה מעורבת מסורתית³, טכנולוגיה מסורתית⁴.
- ✓ הייצוא לפי שלשה אזורי סחר מרכזיים - אירופה, צפון אמריקה ואסיה.

¹ לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה עילית כוללת: מכונות למשרד ומחשוב(30),רכיבים אלקטרוניים (32), ציוד תקשורת אלקטרוני(33), ציוד לבקרה ולפיקוח(34), תרופות(245).

² לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה מעורבת עילית כוללת: כימיקלים וזיקוק נפט למעט תרופות(23,24), להוציא (245), מכונות וציוד(29), ציוד ומנועים חשמליים(31), ציוד הובלה לנמ"א(358), כלי רכב מנועיים (35) להוציא (353, 355, 358).

³ לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה מעורבת מסורתית כוללת: כריה וחציבה(10,11,12,13), גומי ופלסטיק(25), מינרלים אל מתכתיים(26), מתכות אל ברזיליות ויקרות(271,273), מוצרי ברזל ופלדה(272,274), מוצרי מתכת(28), כלי שיט(353), תכשיטים וצורפות(38), מוצרים לנמ"א(39).

⁴ לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה מסורתית כוללת: מזון, משקאות וטבק(14,15,16), טכסטיל, הלבשה ועור(17,18,19), נייר, דפוס ומוצריו(21,22), מוצרי עץ ורהיטים(20,36).

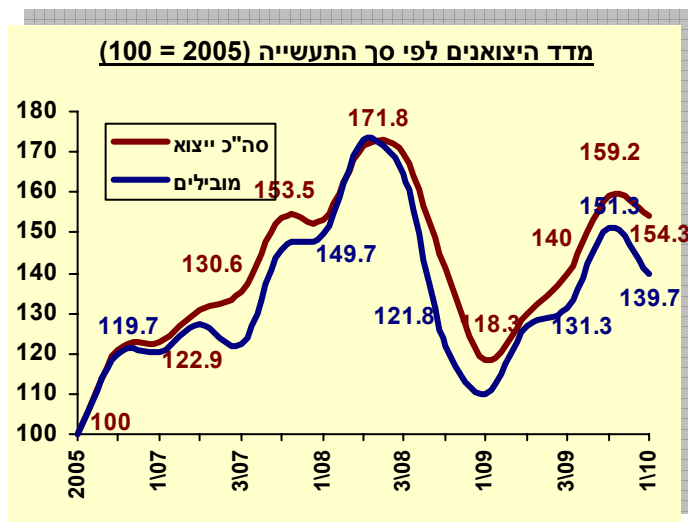
- ✓ הייצוא לפי גודל מפעל - עד 500 עובדים, 501 עד 999 עובדים, 1000 עובדים ויותר.
- ✓ הייצוא למדינות יעד שהמשרד מבקש לקדם - ברזיל, הודו, וייטנאם, מקסיקו, סין, קוריאה ורוסיה.

הפרסום בהמשך הינו הפרסום העוקב השמיני במספר. מדד 100 היצואנים המובילים פורסם לראשונה בנובמבר 2006.

ג. מדד 100 היצואנים המובילים⁵

מדד סך הייצוא

סך הייצוא של 100 היצואנים המובילים ברבעון הראשון של 2010 עמד על 6.1 מיליארד דולר בהשוואה ל- 6.6 מיליארד דולר ברבעון הרביעי של 2009 ו- 4.8 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. על פי הנתונים הללו קטן סך הייצוא של 100 היצואנים המובילים בישראל ברבעון הראשון של 2010 בכ-7.6% ביחס לרבעון הקודם. ביחס לרבעון המקביל אשתקד עלה סך הייצוא בכ-27%. הקיטון במדד ברבעון הראשון בא דווקא לאחר עליה של המדד ברבעון הרביעי של 2009 מה שפורש אז כהתאוששות כללית של הביקושים שנפגעו במשבר הכלכלי העולמי. עתה מסתבר כי עדיין מוקדם לקבוע שחלפה ההשפעה של השלכות המשבר בדומה גם לאירועים השלייים הפוקדים חלק מכלכלות גוש היורו. מדד 100 היצואנים הגדולים עמד ברבעון השוטף על 139.7 ביחס למדד הבסיס שנקבע על פי ממוצע רבעוני של הייצוא בשנת 2005. סך הייצוא של היצואנים המובילים קטן כאמור בכ-7.6% ביחס לרבעון הקודם, לעומת הקיטון הרבעוני בסך הייצוא התעשייתי ללא יהלומים שעמד על כ-4.1%. ניתן ליחס את השינויים במרכיבי הייצוא ברבעון הראשון של 2010 למספר גורמים:

- ✓ לאחר ריאקציה חזקה למשבר הכלכלי העולמי שארעה ברבעונים השלישי והרביעי של 2009 והתבטאה בהתאוששות הביקושים העולמיים, מסתבר כי השלכות המשבר עדיין איתנו וביטויין הוא ירידה בייצוא ביחס לרבעון הקודם. שער הממוצע של הדולר ביחס לשקל לא השתנה ביחס לרבעון הקודם ועמד על 3.734 ש"ח לדולר, מה שלא השפיע על רווחיות הייצוא הדולרי בפרמטר של השפעת שינוי שער החליפין.

✓ ברבעון זה התייצבו תקבולי הייצוא בתחום הכימיקלים לצרכי חקלאות (כפי שמשקף בענף הכרייה והחציבה).

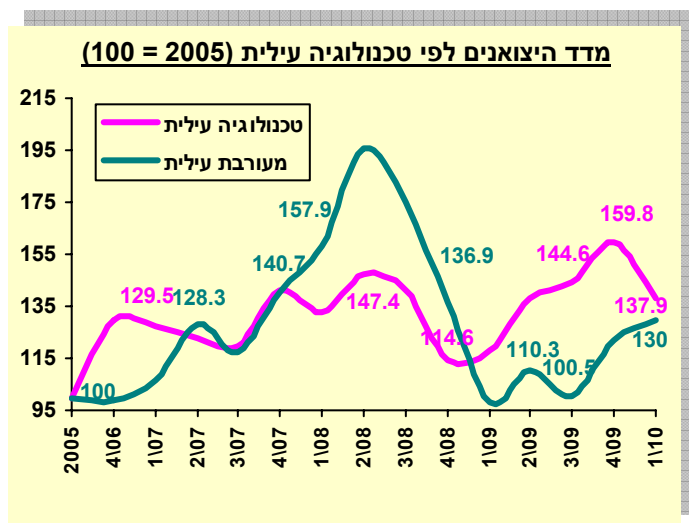
✓ עליה ניכרת בייצוא בתחום הכימיה וזקוק נפט (15.2%).

✓ עליה צנועה של כ-3.1% בענפי הפלסטיק והגומי.

⁵ הערה: הנתונים של הרבעונים הקודמים, עוברים עידכונים/תיקונים ולכן יתכנו הבדלים קטנים מול הודעות קודמות.

- ✓ ירידה חדה של כ-79.2% בענף כלי טיס לאחר עליה חדה של כ-29.3% ברבעון הקודם.
- ✓ ירידה של כ-6.8% ביחס לרבעון הקודם בענף התרופות.
- ✓ ירידה חדה של היצוא בשיעור של 29% בענפי התקשורת האלקטרונית .
- ✓ עליה חדה של כ-40% בייצוא ציוד לבקרה ופיקוח .
- ✓ ראוי להזכיר כי קיימת תנודתיות במדד שמקורה בשינויים עונתיים. ככל שהמדד מפורט יותר (לפי רמה טכנולוגית או לפי גושי מדינות) גובר הסיכוי שההשפעה העונתית עלולה לעוות מעט את המגמה האמיתית של הייצוא.

המדד לפי רמה טכנולוגית

ברבעון הראשון 2010 עמד ייצוא המובילים בתחום הטכנולוגיה העילית על כ-3.34 מיליארד דולר דהיינו 54.7% מסך הייצוא מקרב 100 היצואנים המובילים. הייצוא בתחום הטכנולוגיה המעורבת - עילית היווה כ-21.3% מייצוא 100 הגדולים ועמד על כ-1,298 מיליון דולר. בענפי הטכנולוגיה המסורתית והמעורבת מסורתית הייצוא היווה 24% והסתכם ביחד לכ-1.46 מיליארד דולר, מזה 207 מיליון דולר בתחום הטכנולוגיה המסורתית.

הייצוא ברבעון הראשון 2010 קטן ביחס לרבעון הרביעי של 2009 בכל סוגי הטכנולוגיה למעט הטכנולוגיה העילית מעורבת. תחום הטכנולוגיה העילית קטן בכ-13.7% ביחס לרבעון הקודם, בתחום הטכנולוגיה העילית מעורבת חל גידול של ב-6.9%, בטכנולוגיה המסורתית מעורבת ירידה של כ-4.7% ובטכנולוגיה המסורתית ירידה של פחות מאחוז.

בהסתכלות רב שנתית עלה הייצוא ברבעון הראשון 2010 בטכנולוגיות אילו בכ-12.7% (עילית) בכ-18% (מסורתית מעורבת), ובכ-1.4% (עילית מעורבת) בהשוואה לרבעון הבסיס. בטכנולוגיה המסורתית לעומת זאת חלה ירידה של כ-21.9% לעומת רבעון הבסיס.

המדד לענפי טכנולוגיה מעורבת מסורתית מראה ירידה של 4.7% בהשוואה לרבעון הרביעי של 2009. זהו רבעון ראשון של ירידה במדד ענף זה לאחר שלושה רבעונים רצופים של עליות במהלך שלושת הרבעונים האחרונים של 2009.

היצוא בתחום המתכת קטן בכ-21% ביחס לרבעון הרביעי של 2009. סך הייצוא של היצואנים המובילים בתחום הפלסטיקה והגומי רשם עליה קלה של 3.1%. שני ענפים אלה היוו ברבעון הראשון של 2010 כ-64% מקבוצת הטכנולוגיה המסורתית מעורבת.

מבין כל תחומי הטכנולוגיה העלייה ביצוא (כ-18.2% רב שנתית) בתחום הטכנולוגיה המסורתית מעורבת, המיוצג ע"י 20 יצואנים מתוך המאה המובילים בתעשייה, הינה הגבוהה ביותר.

התהפכה מגמת העלייה מן הרבעון הקודם בענפי ייצוא ציוד התקשורת האלקטרוני שרשמו ירידה בשיעור של כ-29% לעומת הרבעון הרביעי 2009 ולעומת זאת נמשכה מגמת העלייה של ייצוא ציוד לבקרה ולפיקוח

בשיעור של כ- 40% בהמשך לעליה של כ-12% ברבעון הקודם. יצוא ענף התרופות רשם ירידה שהסתכמה בכ- 6.8% לעומת הרבעון הרביעי 2009.

ירידה חדה בשיעור של כ-37.9% ביצוא נרשמה בתחום הרכיבים האלקטרוניים בהמשך לירידה ברבעון הקודם.

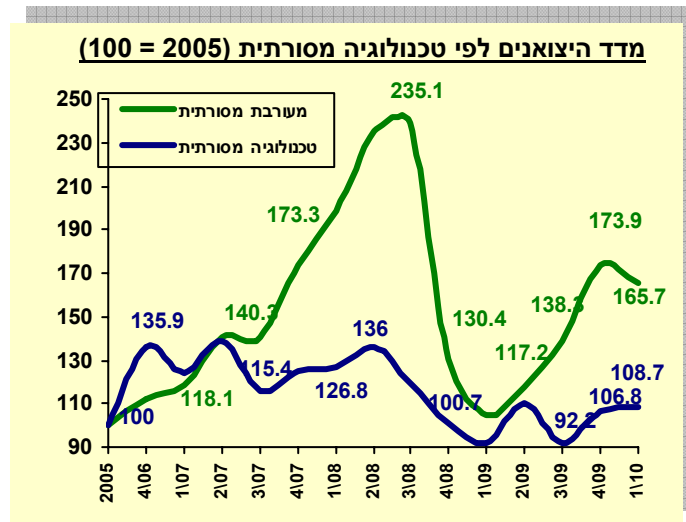
בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד מדד יצואני הטכנולוגיה העילית עלה ב- 16.8%.

ברבעון הראשון של 2010 עלה מדד הטכנולוגיה העילית ב- 12.7% בהשוואה למדד הבסיס כלומר במבט רב שנתי הייתה תרומת קבוצת ענפי ההיי-טק חיובית.

היצואנים המשתייכים לקבוצת

הטכנולוגיה המסורתית, שלהם משקל נמוך יחסית מכלל 100 היצואנים המובילים, רשמו ירידה של 0.6% בין הרבעון הראשון 2010 לעומת הרבעון הרביעי של 2009. בייצוא תחום המזון והמשקאות חלה עליה בשיעור של 25% לעומת תחום הטכסטיל וההלבשה שירד בכ- 12.6%.

בהשוואה לרבעון הקודם אשתקד ירד הייצוא בתחום הטכנולוגיה מסורתית מעורבת בכ- 4.7% ואילו המדד בתחום

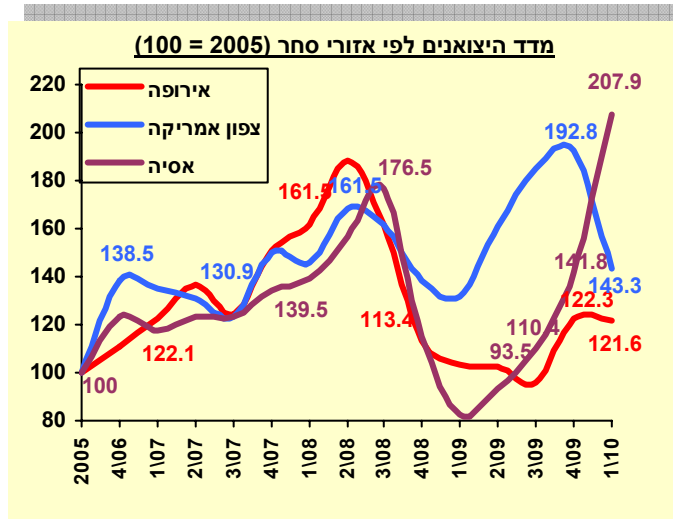

הטכנולוגיה המסורתית ירד בשיעור של כ- 0.6% בדומה למגמה הרב שנתי בייצוא טכנולוגיה זו.

המדד לפי אזורי סחר

ברבעון הראשון של שנת 2010 מכלל ייצוא 100 היצואנים המובילים יועד לשלשה גושי הסחר: אירופה, צפון אמריקה ואסיה. מסתמנת עליה ביחס לרמת היצוא של הרבעון המקביל בשנת 2009 (84.3%) וביחס לרבעון הקודם (85.3%).

בהמשך לכך עולה כי ברבעון הראשון של שנת 2010 הייצוא לצפון אמריקה הינו הגדול ביותר מבין שלושת הגושים ומהווה כ- 37.1% יותר מאשר לאירופה אשר היווה כ- 36%. הייצוא

למדינות אסיה מהווה כ- 26.8%. הירידה ביצוא לאירופה ברבעון זה ביחס לרבעון קודם עמדה על כ- 0.5% לצפון אמריקה ירידה ניכרת של כ- 25.6%, זאת לעומת עליה ביצוא לאסיה בשיעור מרשים של כ- 43.4%.

המדד מורה על ירידה (0.5%) בייצוא לאירופה, מדד 121.6 ברבעון הראשון 2010 (לעומת מדד 122.3 ברבעון הרביעי 2009) כאשר הייצוא לצפון אמריקה ירד בכ- 25.6% למדד 143.3 ואילו הייצוא לאסיה עלה

כאמור ב- 43.4% . ברבעון הראשון של השנה המדד לאסיה עמד על 207.9 לעומת 144.9 ברבעון הרביעי של 2009 .

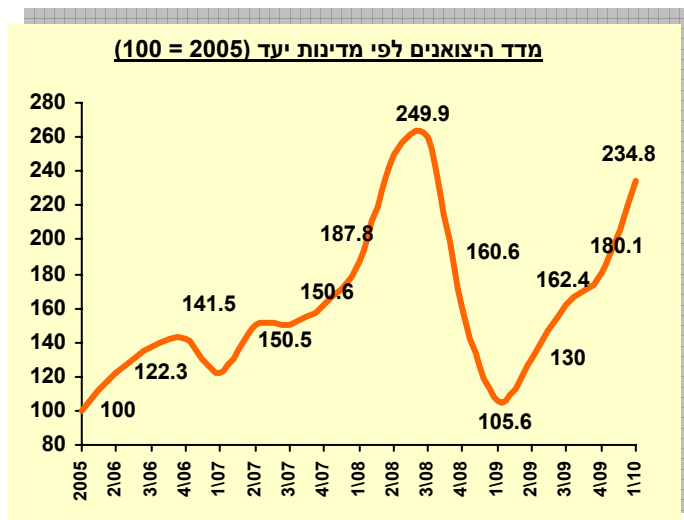
הירידה ביצוא לאירופה ברבעון הראשון 2010 חלה בקבוצות הטכנולוגיה העילית והמסורתית מעורבת. בקבוצות הטכנולוגיה העילית מעורבת עלה הייצוא בכ-6% . בטכנולוגיה העילית ירידה של כ-8.9% . בטכנולוגיה המסורתית מעורבת חלה ירידה של 0.3% ובטכנולוגיה המסורתית עליה של כ-7.7% .

הייצוא לצפון אמריקה (ארה"ב, קנדה ומקסיקו) ירד ברבעון הראשון של 2010 בכ- 25.6% בהשוואה לרבעון הרביעי של 2009, זאת לאחר עליה של כ- 4.3% ברבעון הרביעי 2009 ביחס לרבעון השלישי של השנה.

ברבעון זה נרשמו לצפון אמריקה ירידות ביצוא כל סוגי הטכנולוגיה . עיקר הירידה נרשמה בתחום מוצרי הטכנולוגיה העילית והסתכמה בכ-32.3%, בתחום מוצרי הטכנולוגיה העילית מעורבת בכ-0.2% ובתחום מוצרי הטכנולוגיה המסורתית בכ- 28.7% . בתחום מוצרי הטכנולוגיה המסורתית מעורבת חלה ירידה של כ-7.5% .

באשר ליצוא לאסיה: ברבעון זה חלה עליה ביצוא מוצרים לגוש זה ביחס לרבעון קודם בכל סוגי הטכנולוגיה למעט בתחום הטכנולוגיה העילית מעורבת . עיקר הגידול חל בתחום הטכנולוגיה העילית והסתכם בכ- 74% . בסך הכל עלה היצוא הכולל לגוש סחר זה בכ-43.4% .

המדד לפי מדינות יצוא

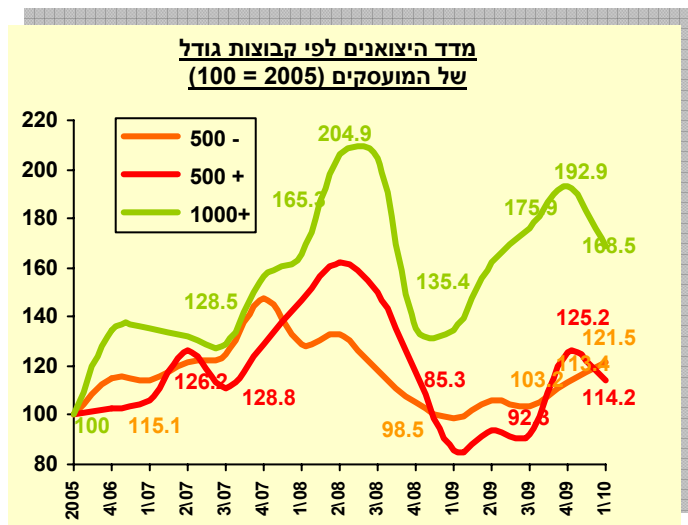

משרד התמ"ת הגדיר שבע מדינות יעד לקידום הייצוא: ברזיל, הודו, וייטנאם, מקסיקו, סין, קוריאה ורוסיה. 100 היצואנים המובילים ייצאו למדינות הללו ברבעון הראשון של 2010 ב- 1083.9 מיליון דולר סכום המהווה כ- 17.8% מכלל הייצוא של 100 היצואנים המובילים. ברבעון זה גדל היצוא להודו, לסין, לקוריאה ולרוסיה ביחס לרבעון הקודם בניגוד לייצוא לברזיל, וייטנאם ומקסיקו שירד .

ברבעון הראשון של שנת 2010 עמד המדד של היצוא למדינות היעד על 234.8, עליה של כ-30.4% לעומת הרבעון הקודם.

בתום הרבעון הראשון 2010 ממשיכה הודו להוביל במקום הראשון מבחינת נפח היצוא לארצות היעד בדומה למה שהיה ברבעון הרביעי 2009 .

המדד לפי אדף החברה באנחי מספר המוצקים

בחינת הייצוא לפי גודל המפעל (הנמדד על פי מספר מועסקים), מאפשרת ללמוד על השונות בהתנהגות החברות הגדולות לעומת המעסיקות הקטנות.

המפעלים הגדולים המעסיקים מעל ל-1000 עובדים ייצאו בסכום כולל של כ-3.15 מיליארד דולר ברבעון הראשון 2010 והיוו 51.6% מכלל ייצוא של מאה היצואנים המובילים. מפעלים המעסיקים בין 500 ל-1000 עובדים ייצאו בסכום של 1.49 מיליארד דולר (24.4%) ואילו

המפעלים הקטנים יותר המעסיקים עד 500 עובדים ייצאו בסכום כולל של 1.45 מיליארד דולר (23.7%). בהשוואת הרבעון הראשון של שנת 2010 לרבעון הקודם ניכרת עליה של כ-7.4%, ביצואם של המעסיקים הקטנים (עד 500 מועסקים) וירידה של כ-8.7% אצל המעסיקים הבינוניים (501 עד 1000 מועסקים). יצואם של המעסיקים הגדולים ירד בשיעור של כ-12.7%. מסתבר כי מגמת השיפור ביצואם של המעסיקים הגדולים שנמשכה שלושה רבעונים ברציפות השתנתה למגמה שלילית ברבעון זה.